

37375
614-92

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

Sayı : 56020453/2014-610.01-89/1997/3580
Konu : Yazılı soru önergesi

22/07/2014

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: a) Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı ifadeli, 23/01/2014 tarihli ve 43452547-120.07-161226 sayılı yazı,
b) 24/02/2014 tarihli ve 502/906 sayılı yazı.

İlgi (a) yazınız ekinde alınan, İstanbul Milletvekili Kadir Gökmen Ögüt tarafından Bakanlığımıza yöneltilip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/37375 Esas Nolu soru önergesine ilişkin cevaba esas teşkil edecek bilgilerin derlenebilmesi için ilgi (b) yazımızla ek süre istenilmiş olup, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99. maddesi uyarınca hazırlanan cevap ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Bekir BOZDAĞ
Bakan

EK:

Soru önergesi cevabı (1 adet)

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

Sayı : 56020453/2014-610.01-89/1998/3581

Konu : Yazılı soru önergesi

22/07/2014

Sayın Kadir Gökmen ÖĞÜT
İstanbul Milletvekili
TBMM

Bakanlığımıza yöneltilip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/37375 Esas Nolu soru önergesinin cevabı aşağıda sunulmuştur.

I- A) 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun, "Nakiller" kenar başlıklı 53. maddesinin birinci fıkrasında, hükümlülerin, kendi istekleri veya toplu sevk, disiplin, asayiş ve güvenlik, hastalık, eğitim, öğretim, suç ve yargılama yeri nedenleriyle başka bir kuruma nakledilebilecekleri belirtildikten sonra, aynı Kanunun "Kendi istekleri ile nakil" kenar başlıklı 54., "Disiplin nedeniyle nakil" kenar başlıklı 55., "Zorunlu nedenlerle nakil" kenar başlıklı 56. ve "Hastalık nedeniyle nakil" kenar başlıklı 57. maddelerinde bu nakiller ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Ceza infaz kurumlarından yapılan tüm nakiller yasal mevzuat çerçevesinde yapılmaktadır.

B) Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzüğü, "Arama, güvenlik tatbikatı ve sayım" kenar başlıklı 46. maddesinin, ikinci fıkrasında, hükümlünün üzerinde, kuruma sokulması veya bulundurulması yasak madde veya eşya bulunduğu dair makul ve ciddi emarelerin varlığı ve kurum en üst amirinin gerekli görmesi hâlinde, çıplak olarak veya beden çukurlarında belirtilen usullere göre arama yapılabileceği; üçüncü fıkrasında, beden ve üst aramalarının aynı cinsiyetten güvenlik ve gözetim görevlileri tarafından yapılacağı; dokuzuncu fıkrasında, arama ve sayımlar sırasında insan onuruna saygının esas olduğu belirtilmiştir.

C) "Ceza infaz kurumlarının tahsisi ve nakil izlemleri" konulu 151 Nolu Genelgenin İkinci Bölümünde, hükümlü ve tutukluların nakil işlemleri, nakiller ve nakillerde uygulanacak usul ve esaslar düzenlenmiştir.

II- Avrupa Birliğine katılım sürecinde, Ülkemizde "işkenceye karşı sıfır tolerans" politikasını hayata geçirerek işkencenin önlenmesi ve bu yöndeki iddiaların ortadan kaldırılması, kişilere karşı kötü muamele vakalarının yaşanmaması ve bu tür şikâyet sebeplerinin ortadan kaldırılması için mevzuatımızda köklü değişiklikler yapılmış, bu yöndeki tüm denetim ve yargı mekanizmaları oluşturulmuştur.

Bütün ceza infaz kurumlarının faaliyet ve işlemleri denetime tâbi tutulmaktadır.

Bu çerçevede;

1- Yargı denetimi kapsamında, ceza infaz kurumları, 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanunu ile oluşturulan infaz hâkimleri tarafından denetlenmektedir. Hükümlü ve tutuklular, cezanın infazına veya kurumdaki yaşam koşullarına ilişkin şikâyetleri nedeniyle infaz hâkimine şikâyet başvurusunda bulunabilmekte, infaz hâkiminin kararına karşı da ağır ceza mahkemesine itiraz edebilmektedir. Bu şekilde, kurumların bütün işlem ve faaliyetleri yargı denetiminden geçirilebilmektedir.

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

2- İdarî denetim kapsamında, ceza infaz kurumları, Adalet Bakanlığı müfettişleri ile Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü hâkim ve kontrolörleri tarafından denetlenmektedir.

3- Sivil toplum kuruluşlarının denetimi kapsamında, 4681 sayılı Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurulları Kanunu hükümleri gereğince oluşturulan ve kurulduğu ağır ceza merkezinin yargı çevresinde faaliyet gösteren izleme kurulları, hâkim ve Cumhuriyet savcılarında oluşan adlî yargı adalet komisyonlarınca oybirliğiyle seçilen sivil kişilerden oluşmaktadır. Bunlar da kendi içlerinden bir üyeyi başkan olarak seçmektedirler. Anılan kurullar, 4681 sayılı Kanunun 7. maddesi gereğince, iki ayda en az bir kez kuruma giderek denetim faaliyetinde bulunmak zorundadırlar. İzleme kurulları, hazırlamış oldukları raporları Cumhuriyet başsavcılığına, Bakanlığımıza, Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığına ve görev alanına giren bir şikâyet söz konusu ise infaz hâkimliğine göndermektedirler.

Yine, sivil toplum denetimi kapsamında 6332 sayılı Türkiye İnsan Hakları Kurumu Kanunu hükümleri gereğince, Türkiye İnsan Hakları Kurumu İşkence ve Kötü Muameleyle Mücadele Birimi, ceza infaz kurumlarına haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirebilmekte, bu ziyaretlere ilişkin raporları ilgili kurum ve kuruluşlara iletebilmekte, Kurulca gerekli görülmesi durumunda kamuoyuna açıklamakta ve ceza infaz kurumları ve tutukevleri izleme kurulları, il ve ilçe insan hakları kurulları ile diğer kişi, kurum ve kuruluşların bu gibi yerlere gerçekleştirdikleri ziyaretlere ilişkin raporları inceleyerek değerlendirebilmektedir.

4- Parlamento denetimi kapsamında, Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu veya araştırma komisyonlarının başkan ve üyeleri, ceza infaz kurumlarını ziyaret ederek araştırma ve denetleme faaliyetlerinde bulunabilmektedirler.

5- Uluslararası denetim kapsamında, ceza infaz kurumları, Avrupa İşkencenin Önlenmesi Sözleşmesi gereğince Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi tarafından denetlenmesinin yanı sıra, Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiserliği ve Birleşmiş Milletler Keyfi Tutuklamalar Çalışma Grubu tarafından da denetlenmektedir.

Ayrıca, Birleşmiş Milletler İşkenceye Karşı Sözleşmeye Ek İhtiyari Protokolün (OPCAT) onay süreci 27/09/2011 tarihi itibarıyla tamamlanmış ve Ek Protokol 27/10/2011 tarihinde Ülkemiz bakımından yürürlüğe girmiştir. Bilindiği üzere, Ek Protokol çerçevesinde kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı gözaltı merkezleri ve ceza infaz kurumlarına Ek Protokolde belirtilen denetleme organınca ziyaretler düzenlenebilecektir.

Ceza infaz kurumları, yukarıda belirtilen hem ulusal hem de uluslararası bağımsız kuruluşlar tarafından periyodik aralıklarla haberli ve habersiz olarak ziyaret edilmekte, hükümlü ve tutukluların sağlık ve yaşam koşulları, iç güvenlik, sevk ve nakil işlemleri ile ilgili aksaklık ve eksiklikler yetkili mercilere bildirilmektedir.

Hükümlü ve tutuklular tarafından gerek doğrudan gerek sivil toplum örgütleri, resmî veya özel insan hakları kuruluşları tarafından yapılan başvurular titizlikle incelenmekte, adlî ve idarî yönden yapılan soruşturmalar sonucunda kusur ve ihmali olan görevliler hakkında yasal gereğine titizlikle tevessül edilmektedir.

III- A) Çocuklara ilişkin gerek ulusal ve gerekse uluslararası mevzuatta, çocukların yetişkinlerden, tutukluların da hükümlülerden ayrı olarak tutulmaları gerekliliği hükme bağlanmıştır. Bu konudaki hukukî düzenlemeler çerçevesinde, tutuklu çocuklar kendilerine ait kapalı ceza infaz kurumlarında, çocuk kapalı ceza infaz kurumunun olmadığı illerde, yetişkin ceza infaz kurumlarının çocuklar için ayrılmış bölümlerinde, tutuklu kız çocukları

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

için çocuk kapalı ceza infaz kurumlarında ayrı bir kısım bulunmadığı takdirde, bunlar da kadın kapalı ceza infaz kurumlarının kendilerine ayrılan bölümlerinde barındırılmaktadırlar.

Hükümlü çocukların tamamı çocuk eğitimevlerinde barındırılmakta olup, bu kapsamda hükümlü kız çocukları da İzmir Çocuk Eğitimevine sevk edilmektedir. Yargılaması devam eden tutuklu çocuklar için Ankara, İzmir ve Maltepe Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumları olmak üzere 3 müstakil kapalı ceza infaz kurumu; hükümlü çocuklar için de Ankara ve Denizli/Bozkurt Çocuk Eğitimevi olmak üzere 2 çocuk eğitimevi bulunmaktadır. Diğer taraftan 150 kişi kapasiteli İstanbul Çocuk Eğitimevi ise 17/01/2014 tarihinde hizmete açılmıştır.

Çocukların fiziksel, zihinsel, psikolojik ve sosyal gelişim özellikleri ve ihtiyaçları göz önünde bulundurularak, müstakil çocuk ceza infaz kurumlarının sayısının artırılması amacıyla, 2012-2017 mali yatırım programı kapsamında Diyarbakır, Çorlu, Konya, Hatay, Tarsus ve Kayseri'ye çocuk ve gençlik kapalı ceza infaz kurumu, İzmir, Elazığ ve Erzurum illerine 140 kişi kapasiteli çocuk eğitimevi yapımı planlanmıştır.

Söz konusu kurumlar fizikî ve mimarî özellikleri itibarıyla çocukların eğitim ve rehabilitasyon faaliyetlerine uygun olarak yapılmakta olup, her ünitelerde tek kişilik 9 oda bulunmaktadır. Ünitelerde ayrıca, 9 kişinin birlikte zaman geçirdiği, televizyon izleme, yemek yeme, masa tenisi ve benzeri faaliyetlerin yapıldığı ortak yaşam alanı bulunmaktadır. Tutuklu ve hükümlü çocukların barındırıldığı odalarda her birinin kendisine ait tuvaleti, banyosu, çalışma masası, yatağı ve dolabı bulunmakta olup, özel yaşam alanları haricindeki kısımlar modern güvenlik sistemleri ile kontrol edilmektedir.

B) Çocuklara eğitim öğretim verilmesinin temel ilke olduğu ceza infaz kurumlarında, resmî, özel ve gönüllü kişi, kurum ve kuruluşlarla işbirliği çerçevesinde, çocuğun yüksek yararı gözetilerek, tutuklu ve hükümlü çocuklara yönelik eğitim ve iyileştirme faaliyetleri yapılmakta ve bu faaliyetler kurumlarda bulunan öğretmen, psikolog ve sosyal hizmet uzmanları tarafından yerine getirilmektedir.

Eğitim ve öğretim faaliyetleriyle birlikte yürütülen diğer çalışmalar psiko-sosyal servisler tarafından yürütülmektedir. Bu kapsamda kurum uzmanları tarafından, bireysel ya da grup çalışmaları yoluyla çocukların daha sağlıklı ve uyumlu bireyler olmaları yönünde onları destekleyecek "Alkol, Sigara ve Madde Bağımlılığı", "Kişisel Gelişim", "Güvenli Davranış", "Aile Eğitimi", "İyiye Doğru Öfke Kontrol", "Cinsel İstismara Yaklaşım" programları uygulanmaktadır.

Öte yandan, 2008 yılından itibaren başlayan çalışmalar sonucunda, çocuk hükümlü ve tutuklulara yönelik yürütülen hizmetlere ilişkin ölçme ve değerlendirme araçlarının geliştirilmesi, onların etkin yönetilmesini sağlayacak bir modelin oluşturulması ile hizmetlerin etkili ve nitelikli izlenmesi ve değerlendirilmesine yönelik "Bireyselleştirilmiş İyileştirme Sistemi (BİSİS)" geliştirilmiştir. Proje kapsamında geliştirilecek olan sistem içinde yer alan ARDEF (Araştırma-Değerlendirme Formu) ile her hükümlünün bireysel olarak değerlendirilmesi, risk düzeyinin saptanması ve bu duruma uygun bireysel iyileştirme planının yapılması amaçlanmaktadır.

IV- İlgili Cumhuriyet başsavcılıklarıyla yapılan yazışmalara verilen cevaplarda;

1- Ankara Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda, 01/01/2014 tarihinde akşam sayımı esnasında görevli memurların tüm uyarılarına rağmen mahkûmların "çıkın gidin koğuşumuzu terk edin, biz sayım vermiyoruz, bahçe kapısını da kapattırıyoruz" diyerek sayım vermeyerek infaz koruma memurlarının üzerine yürüdükleri ve görevli

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

memurlara karşı gelerek memurları darp ettikleri,

2- Bu olaylar üzerine başka bir koğuşta bulunan tutukluların ise üst koridorda bulunan kamerayı kırdıkları, tenis masasını, ayakkabılıkları, odalarda sabit halde bulunan metal elbise dolaplarını sökerek üst kat koridorda barikat oluşturdukları, ayrıca yatak ve nevresimleri barikat hâline getirerek merdiven boşluğundan üst kata çıkışı engelledikleri, ellerinde çakmaklarla "gelmeyin gelerseniz burayı ve kendimizi yakarız" diyerek yaralayıcı türden eşyaları alt katta bulunan memurlara fırlattıkları, odada bulunan eşyalara zarar verdikleri ve isyan çıkarmaya çalıştıkları,

3- Adı geçen tutukluların, 5275 sayılı Kanunun 53. maddesi ve 151 Nolu Genelgenin ikinci bölüm 8. maddesinin birinci fıkrası uyarınca, güvenlik nedeniyle İzmir Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna ve Maltepe Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakledildiği,

4- Soru önergesinde Kurumda gerçekleştiği iddia edilen olaylarla ilgili olarak, görevliler hakkında Sincan Cumhuriyet Başsavcılığınca başlatılan adlî ve idarî soruşturmaların hâlen devam ettiği,

5- Meydana gelen olayda tutuklu çocukların ceza infaz kurumları kampüsü içerisinde bulunan devlet hastanesine aynı gün sevklerinin yapıldığı, bu tutuklu çocuklar için ayrı ayrı genel adlî muayene raporlarının alındığı, doktor tarafından muayene edilmedikleri iddialarının gerçeği yansıtmadığı,

6- Adı geçen tutuklularla ilgili Maltepe Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna geldiklerinde veya kaldıkları süre içerisinde, kötü muameleye veya işkenceye maruz kaldıkları, çıplak arama yapıldığı, su gibi ihtiyaçlarının karşılanmadığı ve tek kişilik odalarda tutuldukları iddiaları gerçeği yansıtmamakta olup, kendilerinin de bu konuda her hangi bir şikayetlerinin olmadığı,

7- Belirtilen tarihte meydana gelen olaylar üzerine Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Hakları Komisyonu üyelerinin 06/01/2014 tarihinde kuruma gelerek olayın meydana geldiği ünitelerde incelemelerde bulundukları, söz konusu koğuşlarda kalan tutukluları dinledikleri ve tüm kamera görüntülerini izleyerek yayınladıkları raporda, soru önergesinde belirtilen iddiaların asılsız olduğunu belirttikleri,

Bildirilmiştir.

Bilgilerinize sunulur.

Bekir BOZDAĞ
Bakan